

Thực trạng hoạt động giáo dục trong trường trung học cơ sở trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh

Trần Thị Lua*

* Học viện Thanh thiếu niên Việt Nam, Phân viện miền Nam

Received: 27/02/2023; Accepted: 06/03/2023; Published: 13/03/2023

Abstract: The article focuses on the current status of educational activities based on a survey conducted on 125 social work workers and 146 secondary school students in Ho Chi Minh City. From the research results, we offer a number of solutions to improve educational activities more effectively in the implementation process.

Keywords: Educational activities, secondary school, Ho Chi Minh city

1. Đặt vấn đề

Mục đích nhóm giáo dục là đạt được kiến thức và học hỏi được kỹ năng mới hoặc phức tạp hơn, quy mô nhóm có thể lớn hơn, số thành viên lên đến 30 – 40 người. Nhóm giáo dục được áp dụng cho nhiều lĩnh vực bao gồm những cơ sở điều trị, trường học, nhà nuôi dưỡng, những trung tâm giáo dục dạy nghề, bệnh viện. Trưởng nhóm thường là người có chuyên môn (thầy cô giáo kiêm nhân viên CTXH hoặc chuyên gia trong lĩnh vực cụ thể), thành viên nhóm bao gồm những HS có cùng quan tâm về những chủ đề cần được học hoặc có cùng những đặc điểm chung.

2. Phương pháp nghiên cứu và chọn mẫu

Bài viết sử dụng phương pháp điều tra xã hội học và phương pháp phỏng vấn sâu để thực hiện nghiên cứu.

Đối với nhân viên công tác xã hội: Có 125 người tham gia nghiên cứu, hiện các nhân viên công tác xã hội đang làm kiêm nhiệm tại các trường THCS trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh. Dù thông tư 33 ban hành về công tác xã hội trong trường học nhưng tại các trường thì chưa có nhân viên công tác xã hội chuyên trách mà chủ yếu là kiêm nhiệm (bán chuyên trách) nên chúng tôi thực hiện khảo sát trên đội ngũ nhân viên CTXH bán chuyên trách.

Đối với học sinh trường trung học cơ sở: có 146 học sinh tham gia khảo sát tự nguyện. Học sinh tham gia khảo sát học từ lớp 6 đến lớp 9.

Thực hiện phỏng vấn sâu: 20 nhân viên công tác xã hội trong trường học; 30 học sinh trung học cơ sở; 10 phụ huynh học sinh và 10 giáo viên làm công tác quản lý tại các trường THCS có thực hiện hoạt động công tác xã hội trong trường học.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Thực trạng hoạt động giáo dục trong các trường THCS trên địa bàn Tp. Hồ Chí Minh

Với hoạt động giáo dục, nhân viên CTXH học đường có vai trò và chức năng của một nhà giáo dục, trong quá trình chia sẻ, hỗ trợ HS gặp vấn đề hay khó khăn, nhân viên CTXH sẽ cung cấp kiến thức, dạy kỹ năng sống và thúc đẩy thay đổi hành vi, nhận thức của HS.

Bảng 3.1: Mức độ triển khai hoạt động giáo dục trong trường học (N=125)

TT	Hoạt động giáo dục	Mức độ triển khai					ĐTB
		Rất thường xuyên (01 lần/tuần)	Thường xuyên (01 lần/tháng)	Thỉnh thoảng (01 lần/quý)	Hiếm khi (01 lần/năm)	Không bao giờ	
1	Tổ chức các buổi thảo luận, sinh hoạt câu lạc bộ với các chủ đề khác nhau	20.8	48.0	12.8	10.4	8.0	3.1
2	Mời chuyên gia báo cáo tư vấn dưới cờ	23.3	52.8	19.2	4.8	0.0	3.6
3	Cung cấp kiến thức về các vấn đề liên quan đến HS và biện pháp khắc phục	0.0	41.6	7.2	24.0	27.2	3.3
4	Cung cấp tài liệu qua mạng xã hội của nhà trường	3.2	29.6	23.2	44.0	0.0	2.9
5	Truyền thông qua hình ảnh, khẩu hiệu	9.6	24.8	52.8	12.8	0.0	3.3
6	Tổ chức giáo dục với nhiều hình thức khác nhau như: qua hoạt động văn nghệ ca hát, sắm vai, đóng kịch, thiết kế các logo, biểu tượng...	14.4	65.6	12.0	8.0	0.0	3.8
7	Sử dụng loa phát thanh của trường để phát thanh các vấn đề liên quan đến HS và hướng giải quyết	26.4	28.8	36.8	8.0	0.0	3.7
Đánh giá	ĐTB	3.31					
	ĐLC	0.91					

(Nguồn: Khảo sát của đề tài tháng 5/2022)

Kết quả bảng 3.1 cho thấy ĐTB hoạt động giáo dục là 3.31. Đây là mức trung bình trong thang đo đánh giá hoạt động CTXH của nhân viên CTXH, mức độ triển khai của hoạt động này có ĐTB cao nhất là: Tổ chức giáo dục với nhiều hình thức khác nhau như: qua hoạt động văn nghệ ca hát, sắm vai, đóng kịch, thiết kế các logo, biểu tượng với ĐTB là 3.8; tiếp đến là sử dụng loa phát thanh của trường để phát thanh các vấn đề liên quan đến HS và hướng giải quyết với ĐTB là 3.7 và mời chuyên gia báo cáo dưới cờ là 3.6. Kết hợp với phỏng vấn sâu, Cô L.Q.N (nhân viên CTXH, Trường THCS Lê Văn Tám, Bình Thạnh, Tp. Hồ Chí Minh) cho biết: “Để giáo dục HS thì trường tôi chọn cho chính các em trải nghiệm như sắm vai, tình huống để các em xử lý có như vậy các em mới nhớ và HS các lớp mới thích thú để theo dõi, hàng ngày loa phát thanh các vấn đề cấp bách trên trường, việc này thì làm thường xuyên hay báo cáo dưới cờ, do trường có ký với trung tâm kỹ năng sống nên hàng tháng hàng tuần nếu vào dịp quan trọng thì họ sẽ báo cáo miễn phí cho mình nên tôi và các thầy cô cũng hay tổ chức cho các em”.

Trong trường học, đối với hoạt động giáo dục, nhân viên CTXH thường xuyên triển khai các hoạt động mà thu hút HS như các trò chơi, sắm vai đóng kịch qua đó giáo dục cho HS hay sử dụng loa phát thanh của trường để chia sẻ thông tin, bên cạnh đó nhân viên CTXH kết hợp mời báo cáo viên chia sẻ 15 phút đầu giờ dưới cờ cho HS. Tuy nhiên triển khai cung cấp tài liệu qua mạng xã hội cho HS thì ĐTB thấp nhất là 2.9 hay tổ chức sinh hoạt câu lạc bộ ĐTB cũng thấp là 3.1. Một chia sẻ của thầy V.T.V (nhân viên CTXH Trường THCS Tân Phú, Tp Thủ Đức, Tp. Hồ Chí Minh) cho biết: “Hoạt động giáo dục thì tổ chức nhiều hình thức nhưng nếu nói mạng xã hội ai cũng sử dụng nên đưa thông tin lên đó là sai lầm vì trường tôi HS nó có bao giờ vào facebook của trường xem tin tức đâu, điểm thì giáo viên chủ nhiệm đã gửi lớp, nên chia sẻ thông tin để giáo dục HS qua mạng xã hội tại trường tôi thì ít

HS quan tâm, nếu muốn HS chú ý thì phải thiết kế video độc lạ mà giáo viên như tôi 45 tuổi rồi công nghệ không giỏi lắm nên không làm được còn đưa chữ nhiều lên thì không ai xem”.

Như vậy hoạt động giáo dục ở các trường triển khai ở mức độ trung bình, một số hoạt động được nhân viên CTXH triển khai thường xuyên như tổ chức giáo dục qua các hình thức sắm vai đóng kịch, sử dụng loa phát thanh, mời báo cáo viên báo cáo dưới cờ còn một số hoạt động ít triển khai hơn như tổ chức sinh hoạt câu lạc bộ, cung cấp kiến thức, biện pháp. Tùy vào từng hoạt động mà HS tham gia thì kết quả của nó cũng có sự khác nhau (bảng 3.2).

Bảng 3.2: Kết quả hoạt động giáo dục trong trường học (N = 125)

TT	Hoạt động giáo dục	Kết quả					ĐTB
		Rất hiệu quả	Hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	Rất không hiệu quả	
1	Tổ chức các buổi thảo luận, sinh hoạt câu lạc bộ với các chủ đề khác nhau	19.4	41.6	24.0	8.8	7.2	3.61
2	Mời chuyên gia báo cáo tư vấn dưới cờ	0.0	2.4	8.8	48.0	40.8	1.72
3	Cung cấp kiến thức về các vấn đề liên quan đến HS và biện pháp khắc phục	0.0	40.0	40.0	10.4	9.6	3.11
4	Cung cấp tài liệu qua mạng xã hội của nhà trường	3.2	20.0	10.4	24.0	42.4	2.22
5	Giáo dục qua hình ảnh, khẩu hiệu	36.8	12.0	16.0	22.4	12.8	3.30
6	Tổ chức giáo dục với nhiều hình thức khác nhau như: qua hoạt động văn nghệ ca hát, sắm vai, đóng kịch, thiết kế các logo, biểu tượng...	36.8	47.2	16.0	0.0	0.0	4.21
7	Sử dụng loa phát thanh của trường để phát thanh các vấn đề liên quan đến HS và hướng giải quyết	4.8	56.8	16.0	10.4	12.0	3.31
Đánh giá	ĐTB	3.14					
	ĐLC	0.62					

(Nguồn: Khảo sát của đề tài tháng 5/2022)

Qua bảng 3.2 có thể thấy kết quả của hoạt động giáo dục ở mức trung bình trong thang đo đánh giá (ĐTB = 3.14), các nội dung trong hoạt động giáo dục thể hiện rõ nét nhất ở nội dung “Tổ chức giáo dục với nhiều hình thức khác nhau...” có kết quả cao (ĐTB = 4.2). Điều này cho thấy đối với HS, để tổ chức hiệu quả hoạt động thì phải có các hình thức thu hút, hấp dẫn thì HS mới tham gia.

Tuy nhiên nội dung tổ chức có kết quả thấp nhất là “Cung cấp tài liệu qua mạng xã hội của nhà trường” (ĐTB = 2.2). Một chia sẻ khác của (T.T.L.L – nhân viên CTXH, Trường THCS Trần Văn Ôn, Quận 1,

Tp. Hồ Chí Minh): “*Mạng xã hội thì đúng là HS, phụ huynh, giáo viên ai cũng dùng nhưng mà đưa thông tin lên thì HS không em vào xem, cái gì mà phải thu hút, trend theo các em thì các em mới thích chứ còn chia sẻ các nội dung kiến thức lên đó thì mất công thôi, chúng tôi đã thực hiện rồi mà không thấy có hiệu quả*”. Với nội dung “*Mời báo cáo viên báo cáo dưới cờ*” có ĐTB thấp trong thang đo (ĐTB = 1.7), kết hợp với phỏng vấn sâu cho thấy nguyên nhân các nội dung trên tổ chức không hiệu quả vì lý do “*Báo cáo viên có chia sẻ kiến thức nhưng vì quá đông nên HS không tập trung lắng nghe hết được mà thời gian thì rất ít nên hoạt động báo cáo dưới cờ vẫn làm nhưng thực sự HS không tiếp thu được nhiều*” (PVS L.T.O – nhân viên CTXH, Trường THCS Bình Lợi Trung, Bình Thạnh).

Có thể nói hoạt động giáo dục được nhân viên CTXH tổ chức triển khai thường xuyên vì đây là hoạt động trọng tâm của trường, giúp các em HS nâng cao nhận thức, thay đổi hành vi thông qua các hoạt động cụ thể như sinh hoạt câu lạc bộ, các trò chơi, diễn kịch, văn nghệ, mạng xã hội,... Qua quan sát cho thấy nhân viên CTXH tại các trường THCS đưa ra rất nhiều hoạt động như chương trình tập huấn kỹ năng xã hội hỗ trợ HS rèn kỹ năng giải quyết vấn đề, quản lý cảm xúc để các em giải quyết vấn đề tốt hơn. Tổ chức các hoạt động giáo dục có những đặc thù riêng khác với hoạt động khác, dù cùng trên địa bàn Tp Hồ Chí Minh nhưng mỗi trường mỗi khu vực quận huyện lại có đặc điểm riêng nên để tổ chức hoạt động giáo dục hiệu quả thì cần phải có cơ sở vật chất, kinh phí để thực hiện. Vấn đề kinh phí để tổ chức các hoạt động giáo dục giúp nâng cao nhận thức của HS, hỗ trợ HS thay đổi nhận thức, hành vi là một trong những lý do khiến cho hoạt động này chỉ đạt một số hiệu quả nhất định mà chưa phải là tốt nhất.

3.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục trong trường THCS trên địa bàn Tp Hồ Chí Minh

Để hoạt động giáo dục được tổ chức hiệu quả, NVXH trường học cần nắm bắt được tình hình thực tế trong trường học, chú ý yếu tố vùng miền, tộc người, tránh tình trạng tuyên truyền, giáo dục lặp lại hoặc những nội dung mà trường học đã có hiểu biết rõ, hình thức tuyên truyền, giáo dục phải đa dạng, phong phú, tránh gây nhàm chán, rập khuôn. Kỹ năng giao tiếp khéo léo, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng vận động sự tham gia,... rất cần cho NVXH trường học.

Làm công tác tuyên truyền, giáo dục mà không

hoạt ngôn, không có khả năng lập luận logic, luôn cứng nhắc, nguyên tắc thái quá thì sẽ khó khăn trong việc thuyết phục đối tượng.

Nhân viên CTXH trường học cần giúp cho các em HS THCS hiểu được bản thân các em khi gặp VDXH nào đó thì không nên có thái độ im lặng và chịu đựng, nên chia sẻ với gia đình, thầy cô hoặc người có trách nhiệm để giải quyết vấn đề. Để giáo dục cho HS nhận thức đúng, nhân viên CTXH học đường thường xuyên phải tổ chức các buổi thảo luận cho HS chia sẻ, trao đổi giúp các em nâng cao nhận thức, hiểu rõ vấn đề mình đang gặp phải từ đó có thể ngăn ngừa được vấn đề này sinh không mong muốn. Thêm vào đó, nhân viên CTXH cùng với nhà trường xây dựng quan niệm giá trị đa dạng và bồi dưỡng nhân cách toàn diện cho HS bằng cách giáo dục đạo đức trong trường học, kỹ năng sống như kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng giao tiếp...

3. Kết luận

Như vậy, qua kết quả nghiên cứu cho thấy hoạt động giáo dục mà nhân viên CTXH tổ chức thực hiện và kết quả đạt được chỉ dừng lại ở mức trung bình, các hoạt động giáo dục

Có thể nói, trong trường học này sinh nhiều vấn đề khác nhau, để giải quyết vấn đề cho học sinh hiệu quả thì hiện nay các trường đã triển khai hoạt động tham vấn vào trong trường học để hỗ trợ học sinh. Kết quả nghiên cứu cho thấy các trường triển khai hoạt động tham vấn và nội dung chia sẻ lo lắng, khó khăn của các em học sinh được thực hiện thường xuyên và hiệu quả, tuy nhiên hoạt động tham vấn không chỉ dừng lại ở việc chia sẻ những lo lắng khó khăn mà còn phải hỗ trợ trị liệu cho học sinh nhưng ở trường thì các nhân viên công tác xã hội lại chưa làm được. Chúng tôi đưa ra một số giải pháp để nâng cao hiệu quả của hoạt động tham vấn trong trường học và để học sinh tiếp cận cũng như được giải quyết vấn đề một cách tốt nhất.

Tài liệu tham khảo

1. Sở Giáo dục và Đào tạo Tp. Hồ Chí Minh (2021). Báo cáo tổng kết năm học 2021 – 2022 các trường phổ thông trên địa bàn tp Hồ Chí Minh.
2. Đinh Thị Thủy Linh (2017). Hoạt động Công tác xã hội với học sinh bị bạo lực học đường tại các trường trung học phổ thông tỉnh Quảng Ninh. Luận văn thạc sĩ Công tác xã hội. Đại học Lao động xã hội.
3. Trần Thị Lua (2020). Nhân viên Công tác xã hội trong trường trung học cơ sở từ thực tiễn Tp. Hồ Chí Minh. Luận án tiến sĩ (đang thực hiện)